

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas
Skaitmeninės nelygybės teorijos ir tyrimai	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS
paskaitos		konsultacijos	2 ECTS
individualus	5 ECTS	seminarai	

Dalyko anotacija

Dalyko tikslas – suteikti žinių apie skaitmeninės nelygybės teorijas ir modelius, aiškinančius jos priežastis, struktūrą, raišką įvairiuose kontekstuose bei skirtinguose lygmenyse. Atskleidžiama skaitmeninės nelygybės teorinių aiškinimų raida. Dalykas skiriamas įsisavinti teorines ir metodologines priemones prie nelygybės raiškų skaitmeninėse terpėse, ypač skaitmeninių medijų naudojimo netolygumus, o taip pat reflektuoti skaitmeninės nelygybės atskirtis bei įtrauktis didinimą kitų socialinių ir ekonominių nelygybių kontekste.

Kurso pabaigoje studentai geba aiškinti skirtingų skaitmeninės nelygybės teorijų kilmę, jų esmę bei skirtumus, analizuoti jų pagrindus, privalumus bei trūkumus, derinti teorinę skaitmeninės nelygybės prieigą su tinkamais tyrimo metodais, taikyti jas konkrečioms tyrimams.

Dalyko turinys

Skaitmeninės nelygybės lygmenų raiška įvairiose kultūrose, regionuose bei tarp skirtingų socialinių grupių. Skaitmeninės nelygybės teoriniai modeliai, apibendrinantys skaitmeninės nelygybės raišką tarp pasaulio regionų ar valstybių bei šalių ar regionų viduje. Absoliučios ir santykinės nelygybės sąvokos ir jų taikymas skaitmeninės nelygybės tyrimuose. Skaitmeninės nelygybės raiška ir pasekmės įvairiuose lygmenyse: fiziniame ir materialiniame, gebėjimų, motyvacijos ir naudos. Empiriniai tyrimai, pagrindžiantys ir taikantys skaitmeninės nelygybės teorijas, pasaulyje ir Lietuvoje. Skaitmeninės atskirties ir įtraukties sąvokos, jų tyrimo priemonės, metodai. Dalyvaujantieji skaitmeninės atskirties mažinimo ir įtraukties skatinimo tyrimai.

Studijų metodai:

1. Individualios konsultacijos su dalyką kuruojančiais dėstytojais.
2. Individualus mokslinės literatūros studijavimas ir mokslinio referato rengimas pagal temą, suformuluotą kartu su dalyką kuruojančiais dėstytojais.

Vertinimo metodai:

1. Mokslinis referatas (20 000–25 000 spaudos ženklų) dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotų klausimų pagrindu.
2. Diskusija žodžiu mokslinio referato pagrindu.

Pastaba: šalia nurodytos kurso literatūros, doktorantai ieško papildomos literatūros, atitinkančios doktoranto interesus, referato temą ir rengiamos disertacijos pobūdį.

Pagrindinė literatūra

Dutton, W. H., & Reisdorf, B. C. (2019). Cultural divides and digital inequalities: Attitudes shaping Internet and social media divides. *Information, Communication & Society*, 22(1), 18–38. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1353640>

Hargittai, E. (2002). Second-level digital divide: Differences in people’s online skills. *First Monday*, 7(4). <https://doi.org/10.5210/fm.v7i4.942>

Helsper, E. J. (2012). A corresponding fields model for the links between social and digital exclusion. *Communication Theory*, 22(4), 403–426. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2012.01416.x>

van Deursen, A. J. A. M., Helsper, E. J., Eynon, R., & van Dijk, J. (2017). The compoundness and sequentiality of digital inequality. *International Journal of Communication*, 11, 453–473. http://eprints.lse.ac.uk/68921/1/Helsper_Compoundness%20and%20sequentiality.pdf

van Dijk, J. (2020). *The digital divide*. Polity Press.

Dutton, W. H., & Reisdorf, B. C. (2019). Cultural divides and digital inequalities: Attitudes shaping Internet and social media divides. *Information, Communication & Society*, 22(1), 18–38. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1353640>

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Elena Macevičiūtė	Prof. dr.	Ilako, C., Bukirwa, J. M., & Maceviciute, E. (2025). “The library is my everything”: Mapping the meaning of university library spaces in Uganda. <i>The Journal of Academic Librarianship</i> , 51(6), straipsnis 103145. https://doi.org/10.1016/j.acalib.2025.103145
		Wilson, T. D., & Macevičiūtė, E. (2025). Information seeking in a time of war: Coping with stress in Lithuania during the Russia/Ukraine war. <i>Journal of Documentation</i> , 81(7), 31–62. https://doi.org/10.1108/JD-06-2024-0156
		Yousefi Mojir, K., Maceviciute, E., Olson, N., & Gebka, E. (2025). Application of human-centered design in citizen engagement in wildfire management. Iš J. Wei & G. Margetis (Red.), <i>Human-centered design, operation and evaluation of mobile communications. HCII 2025 (Lecture Notes in Computer Science, t. 15824)</i> . Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-93064-5_21
		Maceviciute, E., & Olson, N. (2023). Real experienced needs for accessible and inclusive cultural heritage - First results in MuseIT. Iš O. Alonso, H. Cousijn, G. Silvello, M. Marrero, C. Teixeira Lopes, & S. Marchesin (Red.), <i>Linking theory and practice of digital libraries. TPDL 2023 (Lecture Notes in Computer Science, t. 14241, p.</i>

		396–402). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-43849-3_32
		Macevičiūtė, E., Manžuch, Z., & Gudiničius, A. (2023). The role of curiosity triggers and features in digital literacy training. <i>Library & Information Science Research</i> , 45(4), straipsnis 101268. https://doi.org/10.1016/j.lisr.2023.101268
		Macevičiūtė, E., & Kepalienė, F. (2022). Factors influencing Lithuanian researchers' use of open access repositories as a publishing channel. <i>Information Research</i> , 27(Special Issue), straipsnis 2210. https://doi.org/10.47989/irisic2210
		Wilson, T. D., & Macevičiūtė, E. (2022). Information misbehaviour: Modelling the motivations for the creation, acceptance and dissemination of misinformation. <i>Journal of Documentation</i> , 78(7), 485–505. https://doi.org/10.1108/JD-05-2022-0116
Ingrida Kelpšienė	Doc. dr.	<p>Kelpšienė, I., Luengo, P., & Dallas, C. (2024). Mining Social Media for Museum Quality Evaluation. In Babic D (Eds.). <i>International Perspectives on Museum Management</i>. Routledge, London & New York, p. 79-103</p> <p>https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9781003000082-10/mining-social-media-museum-quality-evaluation-ingrida-kelp%C5%A1ien%C4%97-pedro-luengo-costis-dallas</p> <p>Kirtiklis, K., Laužikas, R., Kelpšienė, I. and Dallas, C. (2023). An Ontology of Semiotic Activity and Epistemic Figuration of Heritage, Memory and Identity Practices on Social Network Sites (2023). <i>SAGE Open</i>, 13(3). https://doi.org/10.1177/21582440231187367</p> <p>Kelpšienė, I. and Dallas, C. (2023). Battle or Ballet? Metaphors Archaeological Facebook Administrators Live By. <i>Journal of Community Archaeology & Heritage</i>, 10 (2), 107-127. https://doi.org/10.1080/20518196.2022.2157566</p> <p>Kelpšienė, I., Armakauskaitė, D., Denisenko, V., Kirtiklis, K., Laužikas, R., Stonytė, R., Murinienė, L. and Dallas, C. (2023). Difficult heritage on social network sites: An integrative review. <i>New Media & Society</i>, integrative review. <i>New Media & Society</i>,</p>

		25(11), 3137-3164. https://doi.org/10.1177/14614448221122186s
		Kelpšienė, I. (2021). Dalyvaujamas paveldas socialiniuose tinkluose: pagrindinių teorinių sąvokų aiškinimas. <i>Informacijos mokslai</i> , No. 910, p. 100-119. https://doi.org/10.15388/Im.2021.91.54
Andrius Šuminas	Prof. dr.	Silva, C., Zamora-Medina, R., & Šuminas, A. (2025). Experience, don't tell! Integration of IDN into journalistic narratives. In J. T. Murray & M. C. Reyes (Eds.), <i>Interactive storytelling. 17th International Conference on Interactive Digital Storytelling, ICIDS 2024, proceedings, Part I</i> (pp. 311–329). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-78453-8_20
		Petreikis, T., Šuminas, A., Grigas, V., & Gudinavičius, Arūnas. (2024). Lietuvos mokslo žurnalų leidybos kiekybiniai pokyčiai 2015–2022 m.: Viešojo ir privataus sektorių prisitaikymas prie kintančių sąlygų. <i>Knygotyra</i> , 82, 206–242. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2024.82.8
		Šuminas, A. (2022). Lietuvos politikų ir partijų rinkiminių žinučių tematika 2020 m. Seimo rinkimų kampanijos metu [Topics of electoral communication of politicians and parties during 2020 Lithuanian parliamentary elections]. In <i>Politikos ir komunikacijos sankirtoje: Tendencijos, diskursai, efektai: Straipsnių rinkinys</i> (pp. 95–104). Vytauto Didžiojo universitetas.
		Šuminas, A., Pričins, M., Toode, Ü., & Januškevičiūtė, J. (2022). Similar aims, different approaches: An analysis of campaign video ads in the Baltic States. In <i>The 2019 European electoral campaign: In the time of populism and social media</i> (pp. 219–239). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-98993-4_12
		Levratto, V., Šuminas, A., Schilhab, T., & Esbensen, G. (2021). Smartphones: Reading habits and overuse. A qualitative study in Denmark, Lithuania and Spain. <i>Educación XXI</i> , 24(2), 167–188. https://doi.org/10.5944/educxx1.28321

Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2025 m. gruodžio 15 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-667

Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė

